

Muistio

18.12.2025

VN/19550/2025
VN/19550/2025-OKM-22

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen muuttamisesta

1 Esityksen tausta ja pääasiallinen sisältö

Ammattikorkeakoululain (932/2014) 11 §:n 3 momentin mukaan ammattikorkeakoulussa suoritettavista tutkinnoista, tutkintotavoitteista ja opintojen rakenteesta sekä muista opintojen perusteista säädetään tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista (1129/2014) säädetään ammattikorkeakouluissa suoritettavista tutkinnoista ja koulutuksen järjestämisestä. Asetuksen 1 §:n mukaisessa asetuksen liitteessä on luettelo ammattikorkeakoulussa suoritettavista tutkinnoista ja niihin liitettävistä tutkintonimikkeistä.

Asetuksen liitteenä olevaa luetteloa ehdotetaan muutettavaksi siten, että ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen osalta tekniikan ylempään ammattikorkeakoulututkinnon tutkintonimikkeisiin lisätään tutkintonimike rakennusarkkitehti (ylempi AMK), laajuus 60 opintopistettä ja sen englanninkielinen tutkintonimike Master of Construction Architecture.

Lisäksi tekniikan ylempään ammattikorkeakoulututkinnon tutkintonimikkeisiin ehdotetaan lisättävän tutkintonimike rakennusmestari (ylempi AMK), laajuus 90 opintopistettä ja sen englanninkielinen tutkintonimike Master of Construction Management.

Rakennusarkkitehti (YAMK)

Tekniikan ammattikorkeakoulututkintoon johtava rakennusarkkitehti (AMK) -koulutus käynnistettiin vuonna 2014 uudestaan opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman työryhmän ehdotusten mukaisesti. Rakennusarkkitehtikoulutus oli lakkautettu vuonna 1996. Arkkitehtien ja rakennusarkkitehtien työelämäpoistuman korvaamiseksi arvioitiin tarvittavan huomattava määrä uusia rakennussuunnittelun ammattilaisia yliopistoista valmistuvien arkkitehtien lisäksi. Työelämän ja rakennusalan muutosten vuoksi suunnittelijoiden osaamiseen kohdistui myös uusia vaatimuksia ja tarpeita. Näihin haasteisiin vastaamiseksi tarvittiin monipuolista ja käytännönläheistä suunnitteluosaamista, johon rakennusarkkitehtikoulutuksella tähdättiin. Koulutuksella on pyritty vastaamaan erityisesti rakennussuunnittelun, korjausrakentamisen ja tietomallintamisen työvoimatarpeeseen.

Koulutusvastuu myönnettiin ammattikorkeakouluille, joissa oli riittävän suuri rakennusalan osaamiskeskittymä eli rakennustekniikan insinööri ja/tai rakennusmestarikoulutusta sekä riittävä osaava henkilöstö sen toteuttamiseen. Koulutus alkoi neljässä ammattikorkeakoulussa, joita olivat Metropolia Ammattikorkeakoulu, Tampereen ammattikorkeakoulu, Oulun ammattikorkeakoulu ja Savonia-ammattikorkeakoulu. Vuonna 2024 koulutus käynnistyi myös Turun ammattikorkeakoulussa. Rakennusarkkitehtikoulutus on osoittautunut suosituksi koulutusohjelmaksi, johon hakijamäärät ovat olleet hyviä.

Koulutuksen aloittaneiden uusien opiskelijoiden lukumäärä on vuosien 2020–2024 välillä vaihdellut 150–200 välillä.

Arkkitehtuurin alan ammattilaisten osaamisen ja työvoiman tarpeita sekä alan tulevaisuuden haasteita on selvitetty Suomen Arkkitehtiliitto SAFA ry:n ja Rakennusinsinöörit ja -arkkitehdit RIA ry:n aloitteesta. Selvityksen loppuraportti julkaistiin tammikuussa 2023. Selvityksen johtopäätöksissä todettiin, että sekä eläkepoistuma että alan muutokset merkitsevät työvoimatarpeen kasvua tulevaisuudessa. Selvityksessä ehdotettiin rakennusarkkitehdeille polkua ylemmään ammattikorkeakoulututkintoon. RIA ry on esittänyt rakennusarkkitehdeille suunnatun ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon käynnistämistä mahdollisimman nopeasti.

Valmistuneet rakennusarkkitehdit ovat työllistyneet hyvin, mutta rakennusalan suhdannetilanne on heikentänyt työllisyystilannetta. Rakennusarkkitehdit työskentelevät arkkitehti- ja suunnittelutoimistoissa, rakennusliikkeissä ja kuntasektorilla. Yrittäjinä työskentelee varsinkin vanhemman polven rakennusarkkitehtejä.

Rakennusarkkitehti (YAMK) -tutkinto nähdään tarpeelliseksi erityisesti kuntasektorilla suunnittelutehtävissä, joihin yliopistoista valmistuneet arkkitehdit eivät hakeudu ja joissa poistuma eläkkeelle on suurta.

Valtioneuvoston asetukseen ammattikorkeakouluista (asetuksen liite) ei sisälly tekniikan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon osalta tutkintonimikettä rakennusarkkitehti (ylempi AMK). Näin ollen rakennusarkkitehtikoulutusta antavat ammattikorkeakoulut eivät voi tällä hetkellä antaa ko. tutkintoon johtavaa koulutusta.

Rakennusmestari (YAMK)

Tekniikan ammattikorkeakoulututkintoon johtava rakennusmestari (AMK) -koulutus käynnistettiin uudestaan vuonna 2007. Taustalla oli työmarkkinoiden tarve rakennusalan työnjohtotehtäviin soveltuvasta koulutuksesta, johon ns. tuotantopainotteisella insinöörikoulutuksella ei pystytty vastaamaan. Koulutus antaa valmiudet rakentamishankkeiden johtamiseen niiden perustamisesta ylläpitoon asti. Rakennusmestarit työskentelevät tyypillisesti rakennustyömaan työnjohto- ja tuotannosuunnittelutehtävissä. Rakennusmestari (AMK) -koulutuksen laajuus on 210 op ja kesto on 3,5 vuotta poiketen insinööri (AMK) -koulutuksesta, jonka laajuus on 240 op ja kesto 4 vuotta. Ero koulutuspuiteudessa johtuu eroista koulutusten painotuksissa ja tavoitteissa. Rakennusmestari-koulutuksessa keskitytään käytännönläheiseen työnjohtoon ja tuotannon hallintaan rakennustyömailla, kun taas insinöörikoulutus sisältää enemmän teoreettista ja suunnittelupainotteista opetusta ja koulutus tähtää suunnittelu-, asiantuntija- ja projektinjohtotehtäviin.

Valtioneuvoston asetukseen ammattikorkeakouluista (asetuksen liite) ei sisälly tekniikan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon osalta tutkintonimikettä rakennusmestari (ylempi AMK). Näin ollen rakennusmestari-koulutusta antava ammattikorkeakoulut eivät voi tällä hetkellä antaa ko. tutkintoon johtavaa koulutusta.

Rakennusmestari (YAMK) tutkinto mahdollistaisi koulutuksen, jonka suorittaneet sijoittuisivat rakennustyömaiden operatiivisen johtamisen lisäksi tehtäviin, joiden merkitys on rakennusalalla kasvava. Tehtävät liittyvät mm. sopimusneuvotteluihin ja hankintoihin, projektijohtamiseen, kestävän rakentamisen ja rakennustuotannon ohjaukseen sekä pk-yritysten johtotehtäviin. Tutkinto mahdollistaisi osaamisen syventämisen rakentamisen ja sen johtamisen eri osa-alueilla ja antaisi valmiuksia erityistä asiantuntemusta vaativiin työelämän kehittämistehtäviin myös kansainvälisissä verkostoissa. Kuten muillakin aloilla, ylemmän ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus integroitaisiin työelämään oppimis- ja kehittämistehtävien kautta.

2 Esityksen vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla pyritään vastaamaan työelämän tarpeisiin rakennusosalalla sekä antamaan rakennusarkkitehti (AMK) ja rakennusmestari (AMK) -tutkinnon suorittaneille oman koulutusorientaation mukainen jatkokoulutusmahdollisuus. Ko. tutkinnon suorittaneet ovat ainoa ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ryhmä, jolla ei ole mahdollisuutta jatkaa oman suuntautumisensa mukaiseen ylempään ammattikorkeakoulututkintoon. Tilannetta ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Esityksellä tämä on tarkoitus mahdollistaa. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot on tarkoitettu työelämässä oleville ja työelämäkokemusta omaaville ammattilaisille ja ne on suunniteltu suoritettavaksi työn ohessa. Täten opiskelijoiden on mahdollista saavuttaa vaativaa suunnittelu- ja työnjohdon osaamista ilman tarpeettoman pitkää koulutuspolkua tai siirtymistä työelämän ulkopuolelle opintojen ajaksi.

Uuden, vuoden 2025 alusta voimaan tulleen rakentamislain mukaan kunnan rakennusvalvonnan tietyissä tehtävissä vaaditaan ylempi korkeakoulututkinto. Tällaisia tehtäviä ovat poikkeuksellisen vaativat suunnittelutehtävät. Myös rakennusvalvonnan vaativien ja poikkeuksellisen vaativien hankkeiden arviointi edellyttää usein käytännössä ylempää korkeakoulututkintoa. Rakennusvalvonnan henkilöresurssipula puoltaa rakennusmestari (YAMK) -tutkintoa, ja tutkinnon tuottamaa lisätyövoimaa työmarkkinoille.

Esityksellä huomioidaan myös eläkepoistuman tuomat haasteet mahdollistaen jatkokoulutusreitit, jonka avulla AMK-tasoisien tai muun soveltavan tutkinnon suorittaneet pystyvät täydentämään osaamistaan myös työn ohessa.

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kuuluminen tutkintorakenteeseen voi myös edistää kansainvälistä koulutusyhteistyötä sekä opiskelijaliikkuvuutta rakennusalan koulutuksessa.

Esityksellä edistetään myös rakennusalan vetovoimaa ja alan kehittymistä. Rakennusalan toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi viime vuosina, ja erityisesti työnjohdon, tuotannonohjauksen sekä kestävän rakentamisen osaamisvaatimukset ovat kasvaneet. Lisäksi TKI-osaamisen merkitys työelämässä kasvaa. Esitetyt YAMK-tutkinnot tarjoavat mahdollisuuden syventää näitä osaamisalueita.

Esityksellä kehitetään ammattikorkeakoulujen osaamista rakennusalan vaativissa suunnittelu- ja työnjohdon tehtävissä. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen käynnistäminen vuosittain kaikissa rakennusarkkitehti (AMK)- ja rakennusmestari (AMK) -koulutusta antavissa ammattikorkeakouluissa ei ole tarkoituksenmukaista. Sen sijaan rakennusarkkitehtikoulutusta antavat ammattikorkeakoulut ovat ilmoittaneet tekevänsä yhteistyötä ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon toteuttamisessa. Vastaava verkostomainen toteutustapa on mahdollinen myös rakennusmestarikoulutusta koskevan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon osalta. Verkostoyhteistyö lisää koulutusten tasalaatuisuutta ja mahdollistaa alan kehityksen.

Esitetyillä muutoksilla ei ole vaikutusta ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden mahdollisuuksiin hakeutua yliopistosektorille suorittamaan ylempää korkeakoulututkintoa. Ammattikorkeakoulussa insinööri-, rakennusmestari- tai rakennusarkkitehtitutkinnon suorittanut voi hakeutua edelleen suorittamaan rakennusalan ylempää korkeakoulututkintoa myös yliopistoon.

Esityksellä ei ole vaikutuksia valtiontalouteen. Uuden koulutuksen käynnistämällä on sen sijaan korkeakoulukohtaisia vaikutuksia. Koulutusten kehittäminen edellyttää ammattikorkeakouluilta merkittävää panostusta. Erityisen tärkeää on kiinteä yhteys työelämään, jotta koulutukset vastaavat kansallisesti ja alueellisesti työelämän osaamistarpeisiin. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon koulutus edellyttää myös ammattikorkeakoulujen profiilin mukaista tutkimus- ja kehittämistyötä. Tärkeää on myös

tarvelähtöinen kehittämistyö, joka on tehtävä tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa. YAMK-koulutus liittyy kiinteästi ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan, ja on tärkeää liittää rakennussuunnitteluosaaminen kiinteämmin koko rakennusalan kehityksen hankkeisiin.

Kustannuksiin voidaan vaikuttaa toteuttamalla koulutusta siten, että sitä ei käynnistetä vuosittain kaikissa korkeakouluissa, vaan vuorovuosin ammattikorkeakoulujen ilmaiseman suunnitelman mukaisesti verkostoon kuuluvien korkeakoulujen työnjaon pohjalta. Koulutus edellyttää myös henkilöresursseja, jotka ovat alan koulutusta antavissa korkeakouluissa pääsääntöisesti jo olemassa.

Valtioneuvosto on päättänyt Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimiluvan muuttamisesta 13.1.2022 siten, että toimilupaan on sisällytetty rakennusmestari (AMK) ja rakennusmestari (ylempi AMK) tutkintonimikkeet. Uusi koulutusvastuu myönnetään ammattikorkeakoululle aina sekä ammattikorkeakoulututkintoon että ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavana koulutuksena. Tästä syystä Jyväskylän ammattikorkeakoululle myönnettiin ko. koulutusvastuu myös ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen. Valtioneuvoston asetukseen ammattikorkeakouluista ei tuolloin kuitenkaan sisällynyt rakennusmestari (ylempi AMK) tutkintonimikettä. Ammattikorkeakoulu on vuoden 2025 alussa ottanut opiskelijoita suorittamaan tekniikan ylempää ammattikorkeakoulututkintoa, tavoitteenaan suorittaa joko insinööri (ylempi AMK) tai rakennusmestari (ylempi AMK) mukainen koulutus. Tällä asetusmuutoksella mahdollistetaan myös jo koulutuksen aloittaneiden opiskelijoiden mahdollisuus suorittaa tutkinto asetuksen mukaisesti.

Asetusmuutokset edellyttävät rakennusarkkitehti (ylempi AMK) -koulutusvastuun lisäämistä Metropolia Ammattikorkeakoulun, Oulun ammattikorkeakoulun, Savonia-ammattikorkeakoulun, Tampereen ammattikorkeakoulun ja Turun ammattikorkeakoulun toimilupiin. Lisäksi asetusmuutokset edellyttävät rakennusmestari (ylempi AMK) -koulutusvastuun lisäämistä Hämeen ammattikorkeakoulun, LAB-ammattikorkeakoulun, Lapin ammattikorkeakoulun, Metropolia Ammattikorkeakoulun, Oulun ammattikorkeakoulun, Savonia-ammattikorkeakoulun, Seinäjoen ammattikorkeakoulun, Tampereen ammattikorkeakoulun, Turun ammattikorkeakoulun sekä Yrkeshöskolan Novian toimilupiin.

Esityksellä ei ole vaikutusta sukupuolten tasa-arvoon.

3 Asian valmistelu

Esityksestä pyydettiin lausuntoja ajalla 23.6.- 29.8.2025. Esityksestä on pyydetty lausunnot kaikilta tekniikan alan koulutusta järjestäviltä ammattikorkeakouluilta sekä yliopistoilta, joilla on tekniikan alalla rakennus- ja yhdyskuntatekniikan ja arkkitehtuurin koulutusvastuu. Lausunto on pyydetty myös ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:ltä ja Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry:ltä.

Lisäksi lausunnot on pyydetty seuraavilta tahoilta: ympäristöministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Suomen Arkkitehtiliitto SAFA ry, Rakennusinsinöörit ja -arkkitehdit RIA ry, Insinööriliitto ry, Tekniikan akateemiset TEK ry, Rakennusteollisuus RT, Opetusalan ammattijärjestö OAJ, Kunta- ja hyvinvointialueyöntajat KT.

Lausunnon antoivat myös Arkkitehtitoimistojen Liitto ATL ry, RIL ry, STTK ry, Metropolia ammattikorkeakoulun rakennusarkkitehtiopiskelijoiden Rakennusarkkitehtikilta ry sekä Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK RKL ry.

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä opetus- ja kulttuuriministeriössä rakennusarkkitehti (AMK) -koulutusta antaville ammattikorkeakouluille järjestetyn keskustelutilaisuuden ja saadun lausuntopalautteen pohjalta.

Lausuntopalaute

Esityksestä saatiin lausunto 18 lausunnonantajalta. Työ- ja elinkeinoministeriö ja Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry. ilmoittivat, että niillä ei ole lausuttavaa asiasta.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Metropolia Ammattikorkeakoulu, Tampereen ammattikorkeakoulu, Turun ammattikorkeakoulu, Insinööriliitto IL ry, Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry, Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK RKL ry, Rakennusteollisuus RT/ Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO, Rakennusinsinöörit ja -arkkitehdit RIA ry, ympäristöministeriö, sekä STTK ry kannattavat rakennusarkkitehti (YAMK) ja rakennusmestari (ylempi AMK) tutkintonimikkeiden lisäämistä valtioneuvoston asetukseen.

Lisäksi Lapin ammattikorkeakoulu kannattaa rakennusmestari (ylempi AMK) tutkintonimikkeen ja Metropolia Ammattikorkeakoulun rakennusarkkitehtiopiskelijoiden Rakennusarkkitehtikilta ry rakennusarkkitehti (ylempi AMK) lisäämistä asetuksen tutkintonimikkeisiin.

Nämä lausunnonantajat katsovat, että koulutuspolkujen näkökulmasta oman profiilin mukainen jatkumo AMK-tutkinnosta ylempään AMK-tutkintoon tulee olla mahdollinen myös rakennusarkkitehti- ja rakennusmestari koulutuksissa.

Lausunnoissa tuodaan esiin myös, että tutkintonimikkeet selkeyttävät rakennusalalla vaadittujen pätevyyksien toteutumista. Lausunnonantajat perustelevat myönteistä kantaansa myös työelämän ja yhteiskunnan osaamistarpeilla sekä muutoksen vaikutuksilla rakennusalan vetovoimaan ja alan kehittymiseen.

Rakennusteollisuus RT ry / Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO tuo esiin rakennusvalvonnan resurssipulan ja toteaa, että rakennusala tarvitsee tulevana vuosina osaajia alan suunnittelu-, työnjohto- ja projektihallintatehtäviin. Tarvetta puoltaa myös kunnallisen rakennusvalvonnan resurssipula. Vuoden vaihteessa voimaan tulleen uuden rakennuslain sisältämä velvoite kunnille antaa 3 kk aikana päätös lupahakemuksiin (vaativissa hankkeissa 6 kk) astuu voimaan siirtymäajan päättyessä vuoden 2026 alusta. Ylempi AMK -tutkinto antaa ko. virkojen vaatiman korkeakoulututkintopätevyyden. Rakennusteollisuus RT kannattaa verkostomaista koulutustoteutusta ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä molempien koulutusten toteutuksen osalta.

Ympäristöministeriö toteaa, että lisäykset huomioivat niin alan muutostarpeet kuin eläkepoistuman tuomat haasteet mahdollistaen täydennys- ja lisäkoulutusmenettelyt, joiden avulla AMK-tasoisien tai muun soveltavan maisteritason tutkinnon suorittaneet pystyvät täydentämään osaamistaan.

STTK:n näkemyksen mukaan on luontevaa, että jatkossa myös rakennusalan ammattikorkeakoulututkintojen suorittaneilla on mahdollisuus ylempään ammattikorkeakoulututkinnon suorittamiseen. Muutosta puoltavat sekä rakennusalan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden osaamisen kehittämisen ja koulutustason noston tarpeet että rakennusalan osaamis- ja työvoimatarpeet.

RIA ry näkee, että rakennusarkkitehdeillä (AMK) ja rakennusmestareilla (AMK) on oltava mahdollisuus suorittaa ylempi ammattikorkeakoulututkinto muiden ammattikorkeakouluista valmistuneiden tapaan ja että ilman ylempää ammattikorkeakoulututkintoa ei saa kelpoisuutta hakea kunnallisia virkoja tai tehtäviä, joissa vaaditaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto. RIA viittaa myös selvitykseen arkkitehtuurin alan ammattilaisten osaamisen ja työvoiman tarpeista sekä alan tulevaisuuden haasteista, jonka mukaan sekä eläkepoistuma että alan muutokset merkitsevät työvoimatarpeen kasvua tulevaisuudessa.

Insinööriliitto IL ry:n mukaan esitys tutkintonimikkeistä on tarpeellinen lisä alan osaamisen kasvattamiseen. Liiton mukaan molemmat tutkinnot ovat jo AMK-tasolla tärkeitä tutkintoja, joille varsinaista vastaavaa tutkintoa ei ole. Tämän takia tutkintojen jatkokoulutusmahdollisuudet ovat olleet joko geneerisiä jatkotutkintoja, tai tutkintoja, joiden tavoite on selkeästi erilainen kuin pohjatutkintojen. Nämä tutkinnot ovat ainoita AMK-tutkintoja, joille ei ole oman suuntautumisen mukaista ylempää ammattikorkeakoulututkintoa. Olisikin tärkeää, että molemmille tutkinnoille saataisi suurempi väylä osaamisen kehittämiseen YAMK-tutkinnolla. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon lisääminen auttaisi myös tilanteissa, joissa edellytetään ylempää korkeakoulututkintoa. Tällä hetkellä erityisesti rakennusarkkitehdeilla ylemmän tutkinnon puuttuminen aiheuttaa tarpeettomia haittoja työllistymiselle tai työllistävän yrityksen mahdollisuuksille.

Rakennusarkkitehtikilta ry toteaa, että ammattikorkeakoulussa opiskelleilla rakennusarkkitehdeillä on omanlaisensa suunnittelijaidentiteetti, joka muodostuu monialaisista ja käytännönläheisistä opinnoista erona yliopistoista valmistuviin rakennussuunnittelijoihin. Siksi ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittamisen mahdollisuus ammattikorkeakoulussa tulee olemaan luonnollinen jatkumo rakennusarkkitehtien jatko-opinnoille. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon myötä rakennusarkkitehti (YAMK) tutkinnon suorittaneella on mahdollisuus vaaditun työssäoloajan jälkeen tehdä erittäin vaativan suunnittelijaluokan tehtäviä, joiden suunnittelijoille tulee olemaan tulevaisuudessa suuri tarve. Rakennusarkkitehtikilta toteaa myös, että ilman jatkokoulutusmahdollisuutta rakennusarkkitehtien asema on epätasa-arvoisessa suhteessa muihin tekniikan aloihin, joissa ylempi ammattikorkeakoulututkinto on jo mahdollista suorittaa. Rakennusarkkitehdin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon lisääminen mahdollistaa osaamisen kehittämisen ja urapolun jatkumisen omalla alalla. Rakennusarkkitehdit työllistyvät oman alan töihin yleensä heti saavutettuaan rakennusarkkitehti (AMK) tutkinnon. Töiden ohella suoritettava ylempi ammattikorkeakoulututkinto tulee olemaan luonteva tapa jatkokouluttautua ilman tarpeetonta taukoa työelämästä. Metropolian Rakennusarkkitehtikilta ry pitää esitettyä muutosta erittäin tarpeellisena ja tervetulleena sekä opiskelijoiden että koko rakennusalan tulevaisuuden näkökulmasta.

Arene ry toteaa, että korkeakoulujärjestelmässä koulutuspolkujen jatkumot ovat keskeisiä ja että tekniikan alalla rakennusmestareilta ja rakennusarkkitehdeiltä tämä jatkumo ja opintopolku on puuttunut. Osa rakennusmestareista jatkaa opintojaan insinöörikkoulutusten ylemmissä tutkinnoissa, mutta pääsääntöisesti kuitenkin ainoa vaihtoehto on ollut yliopiston maisterikoulutus. Arene toteaa myös, että rakennusmestareiden tarvetta puoltaa esimerkiksi rakennusvalvonnan resurssipula ja että kunnan rakennusvalvonnassa pätevyysvaatimuksena on ylempi korkeakoulututkinto.

Arene huomauttaa myös, että koulutusten kehittäminen edellyttää ammattikorkeakouuilta merkittävää kehittämistyötä. Erityisen tärkeää on kiinteä yhteys työelämään, jotta koulutukset täyttävät kansallisesti ja alueellisesti työelämän osaamistarpeet. Olennaista on myös opintojen maisteritasoisuus, mikä edellyttää myös ammattikorkeakoulujen profiiliin mukaista tutkimus- ja kehittämistyötä. Arenen mukaan nykyisessä rahoituksen tilanteessa kaikki kehittämistyö on tehtävä paitsi työelämän kanssa yhteistyössä, myös ammattikorkeakoulujen keskinäinen yhteistyö voi tukea laatua ja kustannustehokkuutta.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun mukaan aloite on lähtökohtaisesti erittäin kannatettava. Sen mielestä on äärimmäisen tärkeää, että ammattikorkeakouluja ja niiden koulutusta sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaa (TKI) hyödynnetään aktiivisesti rakennusalan uudistamisessa ja vastaamaan yhteiskunnan muuttuviin osaamistarpeisiin.

Ammattikorkeakoulun mukaan rakennusalalla on matala suhdanne, mutta pitkän aikavälin (10 v.) kehitystarpeet ovat säilyneet ennallaan. Ammattikorkeakoulu viittaa Rakennusteollisuus RT:n selvitykseen (Osaamisselvitys 2024), jonka mukaan alan yritykset kohtaavat kasvavia haasteita:

- Henkilöstömäärän kasvuodotukset ovat laskeneet, mikä heijastaa alan epävarmuutta
- Ammattiosaamisen puute vaikeuttaa rekrytointeja
- Kielitaitovaatimukset jakavat näkemyksiä, vaikka valmius palkata suomea osaamatonta työvoimaa on kasvanut
- Työssäoppimispaikkojen tarjonta on heikentynyt suhdanteiden vuoksi
- Täydennyskoulutuksen saatavuus on parantunut, mutta alueelliset erot ovat suuria
- Koulutussisältöihin toivotaan enemmän soveltavia oppimistehtäviä.

Ammattikorkeakoulun mukaan osaamisselvityksen esille nostamat haasteet korostavat koulutusjärjestelmän roolia osaavan työvoiman varmistamisessa ja alan uudistamisessa tulevaisuudessa. Ammattikorkeakoulujen tutkintokoulutus ja TKI-työ voivat ratkaista monia rakentamisen ja arkkitehtuurin nykyisiä ongelmia. Käytännön tuntemuksen puutteesta johtuvat virheet ja osaavan työvoiman saatavuusongelmat aiheuttavat merkittäviä kustannuksia yhteiskunnalle ja yksilöille. Koulutusjärjestelmän on tehtävä kaikkensa näiden ongelmien ratkaisemiseksi.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu toteaa myös, että korkeakoulujärjestelmässä koulutuspolkujen jatkumot ovat keskeisiä. Tekniikan alalla rakennusmestareilta ja arkkitehdeiltä on puuttunut mahdollisuus jatkaa opintoja ylempään AMK-tutkintoon. YAMK-tutkinto mahdollistaa syvemmän erikoistumisen ja muodollisen pätevyyden tehtäviin, joissa vaaditaan ylempi korkeakoulututkinto, esimerkiksi kunnallisessa rakennusvalvonnassa. Koulutusten kehittäminen edellyttää ammattikorkeakouluilta merkittävää panostusta. Erityisen tärkeää on kiinteä yhteys työelämään, jotta koulutukset vastaavat kansallisesti ja alueellisesti työelämän osaamistarpeisiin. Ylemmän korkeakoulutason koulutus edellyttää myös ammattikorkeakoulujen profiiliin mukaista tutkimus- ja kehittämistyötä. Tärkeää on myös tarvelähtöinen kehittämistyö, joka on tehtävä tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa.

Lapin ammattikorkeakoulu katsoo, että esitetty rakennusmestari (YAMK) tutkintonimike täydentää rakennusalan korkeakoulutuksen tarjontaa ja vastaa selkeään työelämän osaamistarpeeseen. Rakennusalan toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi viime vuosina, ja erityisesti työnjohdon, tuotannonohjauksen sekä kestäväen rakentamisen osaamisvaatimukset ovat kasvaneet. Lisäksi TKI-osaamisen merkitys työelämässä kasvaa. Rakennusmestari (YAMK) -tutkinto tarjoaa mahdollisuuden syventää näitä osaamisalueita. Ammattikorkeakoulu pitää tärkeänä, että tutkintonimikkeet ovat valtakunnallisesti tunnistettavia ja tukevat alan vetovoimaa, elinikäistä oppimista sekä työelämlähtöistä kehittämistä.

Tampereen ammattikorkeakoulu perustelee myönteistä kantaansa rakennusarkkitehti (ylempi AMK) -tutkinnon lisäämiseksi valtioneuvoston asetukseen ammattikorkeakouluista siten, että rakennusarkkitehti (AMK) -tutkinnon tulee olla yhdenvertainen muiden AMK-tutkintojen kanssa, joissa on mahdollista edetä Suomen lainsäädännön määrittelemällä polulla sujuvasti ylempään korkeakoulututkintoon.

Ammattikorkeakoulu toteaa, että ylempi korkeakoulututkinto on monelle valmistuneelle rakennusarkkitehdille työssä etenemisen ja kehittymisen edellytys. Suomen lainsäädäntö määrittelee tiettyihin rakennussuunnittelutehtäviin tai kaavanlaatijan pätevyyteen työkokemuksen ohella tutkintovaatimuksen, jonka hankkimista tulee sujuvoittaa lisäämällä rakennusarkkitehti (ylempi AMK) -tutkintonimike ammattikorkeakouluasetuksen liitetaulukon mahdollisimman pian. Ylempi AMK -tutkinto on rakennettu siten, että se tukee

työn ohella oppimista ja soveltuu sellaiselle opiskelijalle, joka haluaa suorittaa ylemmän korkeakoulututkinnon pitäen samalla päätoimisen työnsä. Tämä on kansantaloudellisesti järkevää koulutusta myös sen kautta, että rakennussuunnittelun ylempi AMK-tutkinto sisältää kohdennutusti juuri sen opintopistemäärän, jonka rakennusarkkitehti tarvitsee ylempää korkeakoulututkintoa varten. Ylempi AMK tutkintoa suorittavat pääosin ammatissa toimivat opiskelijat, jolloin tutkinnon työelämäyhteys on ilmeinen. Tutkinnon rakenne on mahdollista suunnata ja kohdentaa sen mukaan, mikä rakennus- ja suunnittelualalla kulloinkin nähdään ajankohtaiseksi kehittämistarpeeksi. Tampereen ammattikorkeakoulun rakennusalan neuvottelukunta on todennut tämän tutkinto-ohjelman joustamiskyvyn tutkinto-ohjelman erityiseksi vahvuudeksi.

Ammattikorkeakoulun mukaan eurooppalaisissa ammattikorkeakouluissa arkkitehtuurin ylempi korkeakoulututkinto kuuluu hyvin tyypillisesti tutkintovalikoimaan silloin, kun ammattikorkeakoululla on Bachelor-vaiheen koulutus. Kansainvälisen koulutusyhteistyön sekä opiskelijaliikkuvuuden kannalta on tarkoituksenmukaista, että Suomessa noudatetaan samaa eurooppalaista mallia.

Ammattikorkeakoulu toteaa, että rakennusarkkitehti AMK-tutkinnon on vuonna 2014 aloitetun koulutuksen uudelleenkäynnistyksen jälkeen suorittanut sadat valmistuneet rakennusarkkitehdit. Useiden tutkimusten perusteella he ovat erittäin kiinnostuneita jatko-opiskelusta. Tampereen ammattikorkeakoululla on pitkäaikainen kokemus sekä rakennusalan tutkintojen kouluttajana että ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon järjestäjänä. Tampereen ammattikorkeakoululla on kiinnostus aloittaa koulutus heti, kun tutkintonimike on olemassa.

Ammattikorkeakoulu toteaa, että YAMK-koulutus liittyy kiinteästi ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatio toimintaan, ja on tärkeää liittää rakennussuunnitteluosaaminen kiinteämmin koko rakennusalan kehityksen hankkeisiin.

Tampereen ammattikorkeakoulu perustelee myönteistä kantaansa rakennusmestari (ylempi AMK) -tutkintonimikkeen lisäämiseksi valtioneuvoston asetukseen ammattikorkeakouluista seuraavasti:

Rakennusmestari AMK-tutkinnon suorittaneilla on tällä hetkellä vajavaiset mahdollisuudet päästä suorittamaan ylempiä korkeakoulututkintoja. Insinööri (ylempi AMK)-tutkinnot ovat 60 op:n laajuisia ja niissä pohjakoulutusvaatimus on 240 op:n laajuinen insinööri (AMK) tutkinto. Tämän vuoksi rakennusmestareiden on käytännössä tullut täydentää tutkintonsa insinöörin tutkintoon päästäkseen suorittamaan ylempää korkeakoulututkintoa. Rakennusmestareilla ei ole juurikaan väyliä yliopistojen maisteriohjelmiin, koska heidän teknis-luonnontieteellinen pohjansa ei ole riittävä diplomi-insinöörin tutkinnon pohjaksi.

Tutkintonimike rakennusmestari (ylempi AMK) ja rakennusmestareille (AMK) suunnattu 90 op:n laajuinen ylempi tutkinto-ohjelma tarjoaisi rakennusmestareille tasavertaiset mahdollisuudet päästä suorittamaan ylempää korkeakoulututkintoa.

Tampereen ammattikorkeakoululla on valmius käynnistää 90 op:n laajuinen tutkinto-ohjelma pikaisesti, mikäli tutkintonimike saadaan voimaan ja Tampereen ammattikorkeakoulu saa tähän tutkintoon koulutusvastuun.

Metropolia Ammattikorkeakoulu toteaa lausunnossaan, että esitys tutkintonimikkeiden "rakennusarkkitehti (ylempi AMK)" sekä "rakennusmestari (ylempi AMK)" lisäämisestä asetukseen on erittäin perusteltu ja ajankohtainen. Se vastaa suoraan rakennusalan työelämän muuttuviin tarpeisiin ja takaa rakennusarkkitehti- ja rakennusmestari-taustaisille ammattilaisille yhtäläiset jatkokoulutusmahdollisuudet muiden tekniikan alojen kanssa. Tutkintojen mahdollistaminen on erittäin myönteinen kehitysaskel, joka vahvistaa alan

osaamis pohjaa, tukee työelämälähtöistä oppimista ja lisää koulutuksen vetovoimaa. Yhteistyöhön ja verkostomaisiin toteutuksiin perustuva koulutusmalli on myös tarkoituksenmukainen ja kestävä ratkaisu.

Ammattikorkeakoulu toteaa, että tällä hetkellä rakennusarkkitehti (AMK) -tutkinnon ja rakennusmestari (AMK) -tutkinnon suorittaneilla ei ole mahdollisuutta jatkaa kouluttautumistaan oman suuntautumisensa mukaisesti ylemmällä AMK-tasolla. Tämän vuoksi suuri osa valmistuneista rakennusarkkitehteistä on hakenut (ja päässyt) maisteriopintoihin yliopistoon. Tämä 4+2 vuoden opiskeluaika ei ole korkeakoulupolitiikan tavoitteiden mukainen. Esiitetty tutkintonimikkeen rakennusarkkitehti (ylempi AMK) lisääminen antaisi sopivan ja tarpeellisen jatkumon rakennusarkkitehdin (AMK) -koulutukselle. Myös rakennusmestari (AMK) -tutkinnon suorittaneilla on tarve korottaa osaamistaan ylemmän korkeakoulututkinnon tasolle. Rakentamisen digitalisaatio, uudet tuotannonohjauksen tavat ja sopimukset sekä rakentamisen tiukentuneet pätevyysvaatimukset edellyttävät osaamisen ja pätevyiden kehittämistä myös rakennusmestareilta.

Savonia-ammattikorkeakoulun lausunnon mukaan kaikkien ammattikorkeakoulututkintojen jälkeisen jatkuvan oppimisen mahdollistamiseksi ammattikorkeakoulu kannattaa esitystä lisätä ko. tutkintonimikkeet ao. asetuksen tutkintonimikkeisiin ja näin mahdollistaa myös rakennusarkkitehti (ylempi AMK) ja rakennusmestari (ylempi AMK) tutkintoon johtavan koulutuksen järjestäminen kyseisten amk-tutkintojen koulutusvastuut omaavien ammattikorkeakoulujen toimesta.

Ammattikorkeakoulun mukaan ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen käynnistäminen vuosittain kaikissa rakennusarkkitehti (AMK)- ja rakennusmestari (AMK) -koulutusta antavissa ammattikorkeakouluissa ei ole tarkoituksenmukaista. Savonia-ammattikorkeakoulu tukee tavoitetta toteuttaa rakennusarkkitehti (ylempi AMK) sekä rakennusmestari (ylempi AMK) tutkintoja verkostomaisessa yhteistyössä.

Turun ammattikorkeakoulu toteaa, että tutkinnot antavat tasavertaiset mahdollisuudet kaikille ammattikorkeakouluissa tutkinnon suorittaneille jatkaa opintojaan ja hankkia oman alansa ylempi korkeakoulututkinto. Ammattikorkeakoulun mukaan tutkintonimikkeet myös yhtenäistävät ammattikorkeakouluissa olleita vaihtelevia käytäntöjä jatko-opintojen suhteen. Ammattikorkeakoulun mukaan uudet tutkintonimikkeet myös lisäävät rakennusalan vetovoimaa ja edistävät samalla alan kehittymistä. Rakennusmestari (YAMK) takaa 300 opintopisteen suorittamisen, ja näin yhtenäistää tutkinnon vertailua kansainvälisillä työmarkkinoilla. Rakennusarkkitehti (YAMK) antaa hakijoille yhdenvertaiset mahdollisuudet hakeutua kunnallisiin tehtäviin muiden ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden kanssa.

Rakennetun ympäristön alan henkilöstöjärjestö RIL ry, Suomen Arkkitehtiliitto SAFA ry ja Arkkitehtitoimistojen Liitto ATL ry eivät kannata esitystä ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon avaamisesta rakennusarkkitehdeille. Nämä lausunnonantajat katsovat, että esitys ei ole rakennusalan heikon suhdannetilanteen vuoksi ajankohtainen, eikä resurssien suuntaaminen uusiin koulutuslinjoihin ole tarkoituksenmukaista. Rakennusarkkitehti (ylempi AMK) tutkintokoulutukselle ei ole selkeää ja välitöntä työelämän kysyntää arkkitehtitoimistoissa.

Arkkitehtitoimistojen näkökulmasta tärkeämpää on varmistaa, että olemassa olevat koulutukset vastaavat työelämän vaatimuksiin ja koulutus on oikein mitoitettu.

Suomen Arkkitehtiliitto huomauttaa, että Arkkitehtuuran alan osaamis- ja työvoimatarveselvityksessä (2023) tunnistettu alan tuleva työvoimatarve erityisesti

kuntasektorilla koskee pääsääntöisesti maankäytön suunnittelua ja asiantuntijatehtäviä, ei rakennussuunnittelun tehtäviä.

RIL tuo esille, että mainitun työvoimatarveselvityksen yhteenvedossa todetaan, että rakennusarkkitehtikoulutuksen sisäänottoa ei ole tarvetta kasvattaa ja että mahdolliset aloituspaikkojen lisäykset tulisi tehdä yliopistoissa. *RIL* ry huomauttaa myös, että esityksessä ei ole huomioitu rakennusvalvontojen uudistusta.

Esitystä vastustaneet tahot toteavat, että ammattikorkeakoulusta on mahdollista jatkaa opintoja yliopistossa. *SAFA* on yhdessä yliopistojen kanssa toteuttanut kyselyn yhdessä yliopistojen kanssa maisteriopintoihin siirtyneille rakennusarkkitehdeille. Kyselyn perusteella kaikki vastaajat olisivat valinneet joka tapauksessa yliopistokoulutuksen, koska se tarjoaa laajat kaupunki- ja yhdyskuntasuunnittelun sekä rakennusvalvonnan opintokokonaisuudet.

RIL ry ei kannata myöskään esitystä rakennusmestari (ylempi AMK) tutkintonimikkeen lisäämistä valtioneuvoston asetukseen. *RIL* katsoo, että kummallakaan ehdotetulla tutkinnolla ei saada lisää henkilöstöä kiinteistö- ja rakentamisalalle. Liitto esittää myös huolensa ylemmän korkeakoulututkinnon rahoituksen riittävydestä nykyisille koulutuksen tarjoajille ehdotettujen koulutuksien vaatimien resurssien vuoksi. *RIL* huomauttaa myös esityksen puutteellisista vaikutusarvioinneista. Liitto toteaa, että rakentamislain mukaisissa työnjohtotehtävissä ei ole vaatimusta ylemmälle korkeakoulututkinnolle ja täten tyypillisissä rakennusmestarin työtehtävissä ei ole tarvetta ehdotetulle tutkinnolle. *RIL* toteaa, että ylempi ammattikorkeakoulututkinto mahdollistaisi poikkeuksellisen vaativan luokan suunnittelupätevyysien hakemisen. Tällöin opintoihin tulisi sisältyä myös teoreettisia ja suunnittelupainotteisia opintoja. Rakennusmestari (AMK) -koulutuksen pohjalta on jo nyt mahdollista hakeutua rakennusinsinöörin ylempään ammattikorkeakoulututkintoon suorittamalla teoreettispainotteisia siltaopintoja tai hakeutua yliopistokoulutukseen.

5 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.1.2026. Ammattikorkeakoulut voivat ottaa opiskelijoita koulutukseen, joka alkaa 1.1.2026 tai sen jälkeen. Rakennusmestari (YAMK) tutkintonimike voidaan myöntää myös opiskelijoille, jotka on otettu vuonna 2025 alkaneeseen rakennusmestari (ylempi AMK) tutkintoon johtavaan koulutukseen.